

VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ KOMUNIKACE

Katedra literární tvorby

Studijní program: Vizuální a literární umění

Studijní obor: Literární tvorba

Tereza Žižlavská

Teoretická část

EROTICKÉ MOTIVY V DÍLECH
CHARLESE BUKOWSKÉHO

Erotic motifs in the works of Charles Bukowski

Praktická část

MALÁ SMRT

The Little Death

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: MgA. Daniel Kubec

Praha 2020

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Erotické motivy v dílech Charlese Bukowského* a praktické části s názvem *Malá smrt* potvrzují, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzují, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Místo a datum odevzdání práce:

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu MgA. Danielu Kubecovi, vedoucímu této bakalářské práce, za cenné rady, připomínky a trpělivost při psaní této závěrečné práce. Také bych touto cestou chtěla poděkovat panu PhDr. Antonínu Kudláčovi, Ph.D. za výborné vedení dílny k bakalářské práci.

ABSTRAKT

Hlavním cílem této bakalářské práce je ukázat nejvýraznější erotické motivy vyskytující se v dílech kontroverzního autora Charlese Bukowského. Postupně v práci představuji jednotlivé erotické motivy, které se vyskytují jak v autorově próze, tak i poezii. Je zde zahrnut i popis autorova životního stylu a jeho filozofie vnímání světa, která nám napomáhá k chápání a analýze jeho tvorby.

KLÍČOVÁ SLOVA

Charles Bukowski, erotické motivy, erotická literatura, sex, kontroverze

ABSTRACT

The main aim of this thesis is to show the most striking erotic motifs found in the works of the controversial author Charles Bukowski. In a gradual way I present individual erotic motifs that occur in the author's prose and poetry. There is also a description of the author's lifestyle and his philosophy of perception of the world, which helps us to understand and analyse his work.

KEY WORDS

Charles Bukowski, erotic motifs, erotic literature, sex, controversy

Obsah

Úvod	7
1 Definice literatury erotické a pornografické.....	9
2 Historie erotické literatury	11
3 Charles Bukowski.....	14
3.1 Charakteristika tvorby.....	14
4 Erotické motivy ve tvorbě Charlese Bukowského	18
4.1 Motiv starých žen.....	22
4.2 Motiv mladých žen	23
4.3 Motiv ženských nohou.....	25
4.4 Motiv kurvy	27
4.5 Motiv zvířat.....	30
4.5.1 Motiv kočky.....	30
Závěr.....	33
Bibliografie.....	35
Praktická část.....	38
I. Na rohu třidvacáté	41
II. Falling	46

Úvod

V této bakalářské práci se věnuji erotickým motivům v dílech autora Charlese Bukowského, a to jak v próze, tak v poezii. Nejdříve se budu zabývat tím, kdo byl Charles Bukowski, jakým stylem psal a kam ho můžeme v literární sféře radit. Život tohoto amerického autora byl velice pestrý, většina jeho tvorby je autobiografická, jak to ostatně potvrzují reálné postavy z autorova okolí, které se v příbězích a básních samy našly. Poté se krátce věnuji i historii erotické literatury, kde shrnuji hlavní důležitá díla této literární oblasti a také definuji erotický motiv v literatuře společně s pornografií, abych mohla autora lépe zařadit do některé literární sféry. Zabývám se i autorovým dětstvím a pubertou, přičemž obě tyto období velice ovlivnily Bukowského tvorbu a zformovaly jeho osobnost cynika s touhou po lásce. Charles Bukowski bývá ve školách často opomíjen jako autor patřící ke skupině beat generation (i přesto, že se k nim nerad řadil), přitom patří k nejčtenějším autorům dvacátého století. U problematiky beat generation a Charlese Bukowského mi byla velice nápomocná kniha *Bukowski & beatnici* od Jean-Françoise Duvala, kde zkoumám Bukowského zařazení mezi beatníky a zároveň porovnávám jeho tvorbu s životním stylem beat generation. Touto prací bych také chtěla poukázat na jeho jedinečnost a podívat se na jednotlivé erotické motivy, které jeho tvorba nabízí. Zároveň chci zodpovědět otázku, jak Bukowski s erotickými motivy pracoval, kam ho tedy v oblasti erotické literatury můžeme radit a jak jeho vlastní životní zkušenosti ovlivnily jeho autorský styl. K mému výzkumu mi byla velice nápomocná především kniha Howarda Sounese – *Bláznivý život Charlese Bukowského*, který vystihl charakter autora a vyslechl jeho přátele, milenky, kolegy spisovatele nebo vydavatele a využil i Bukowského korespondenci, která byla často velice důvěrná. Všechny materiály potom využil k sepsání této knihy, která se ukázala jako nejlepší zdroj pro mou bakalářskou práci. Využila jsem samozřejmě i autorovu tvorbu a pomocí krátkých ukázek analyzovala některé erotické motivy. Nejvíce používanou básnickou sbírkou v této práci je kniha *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí* a sbírka *Láska je pes*. V samostatné podkapitole se potom budu věnovat Bukowskému a jeho vztahu ke kočkám. V roce 2015 vydalo nakladatelství Canongate speciální svazek básní *On cats*, (v českém vydání pod názvem *O kočkách*) obsahující texty, ve kterých se kočky v Bukowského tvorbě objevují. Opět se budu zabývat touto sbírkou v souvislosti s použitými erotickými motivy. Z prózy zde budu

často zmiňovat Bukowského třetí román *Ženy*. Pávě ty se staly jeho celoživotní inspirací a zformovaly jeho psaní o erotice. Zároveň se tak staly hlavní součástí erotických motivů, které autor používal. Dále budu zmiňovat román *Poštovní úřad* či *Zápisky starého prasáka* a také budu analyzovat sebrané povídky, které vyšly ve svazku pod názvem *Absence hrdiny*. V tomto svazku se budu zabírat například *Příběhem sexuálního násilníka* a poukážu na funkci, kterou příběh v souvislosti s tvorbou Bukowského zastává. Další funkce budou potom vylíčeny v závěru práce.

1 Definice literatury erotické a pornografické

V akademickém slovníku cizích slov je uvedeno, že slovo „erotika“ je odvozeno z řečtiny od slova „eros“ = láska.¹ Dle Věry Petráčkové a Jiřího Krause rozlišujeme v erotické literatuře dva možné významy: „1. jevy související se sexuální aktivitou, cítěním, prožitky, pohlavní láskou, oblastí smyslnosti; její lidsky kultivovaná, kulturou zjemnělá sublimace; 2. básně, lyrika týkající se pohlavní lásky.“²

Erotická literatura zahrnuje texty, které kolísají mezi literaturou uměleckou a populární. Estetická funkčnost u literatury erotické je především ve „smyslném vzrušení“ z vyobrazení sexuálních aktivit. Plní zde funkci jak relaxační, tak i stimulační a kompenzační a v umělecky ambiciózní tvorbě souvisí také s funkcí kognitivní či etickou. U zobrazení určitého sexuálního aktu je důležité napětí mezi tím, co je sdělené, a co není – někdy tato literatura ráda explicitně šokuje, někdy více pracuje třeba s metaforami a jinými prostředky.³

Důležité je rozlišování pojmů „erotika“ a „pornografie.“ Pornografie (z řeckého „pornographos“ = psaní o děvčátech) měla původně zobrazovat prostituci i s příslušnou odbornou literaturou, která se této problematice věnovala. Ovšem od konce 19. století je pojem „pornografie“ především používán při zobrazení pohlavního aktu. V současné době vnímáme pornografii jako subžánr erotické literatury.⁴ Isabela Tang zdůrazňuje, že rozdíl mezi pornografií a erotikou v literatuře je především v kontextu, a ne v obsahu.⁵ I přes to, že je pohled na pornografickou a erotickou literaturu velice subjektivní záležitostí a s vývojem se neustále mění, můžeme říct, že pornografie v literatuře je velice prvoplánová, explicitní, plná vulgárních výrazů, zatímco autor erotické literatury dokáže psát o sexu i decentně a zaobaleně. Výstižný je i výrok Petra Matuly: „Při odlišování je potřeba vycházet z faktu, že sex, který je klíčem pro pornografii, je jen jedním z elementů erotiky, která zahrnuje – jakožto motivický komplex – i vztahy kognitivní (námluvy, milostná předehra), emotivní

¹ Mocná–Peterka 2004, s. 168.

² Petráčková–Kraus 2001, s. 203.

³ Mocná–Peterka 2004, s. 169.

⁴ Tamtéž, s. 168.

⁵ Tang 2003, s. 15.

(vášeň) či faktor moci a společenské reprezentace. Odtud lze potom vyvodit, že pornografie je subžánrem erotické literatury, zohledňující jen některé její významové roviny.“⁶

Na základě určitých znaků by se tvorba Charlese Bukowského do pornografické literatury řadit měla, vzhledem k autorově hrubému a vulgárnímu stylu mluvy a často detailnímu popisu sexuálních scén, ale Bukowski svým černým humorem a filozofickými nadčasovými pasážemi daleko tento subžánr, dle mého názoru, přesahuje. Není tomu tak ale vždy, například v knize *Nikomu nezvoní hrana* se objevují povídky, které vycházely i v pornografických časopisech, jako například časopis *Hustler*, *Adam*, *Screw* nebo *Fling*.⁷ Autor navíc kromě psaní také kreslil, převážně komiksy. Pornografické kresbičky se též objevily v pornografických časopisech a výjimečně i přímo v knihách.⁸ Bukowski se údajně někdy přímo snažil, aby byl text vulgární, a rozvíjel sexuální a násilné motivy, aby je následně mohl udat právě v pornografických časopisech.⁹ Řekla bych tedy, že obecně se Bukowski vyskytuje na hraně pornografické literatury.

⁶ Matula 2011, [online], [cit. 2020-02-14].

⁷ Sounes 1999, s. 124.

⁸ El Chaar 2018, [online], [cit. 2020-03-03].

⁹ Bukowski–Calonne 2014, s. 9.

2 Historie erotické literatury

S literaturou s prvky erotiky se můžeme setkat už u těch nejstarších civilizací. V antickém starověku spočívala láska ve spatření harmonie jak ducha, tak i těla, a *Umění milovat* od slavného římského básníka Ovidia patří k základům erotické literatury. Poměrně dlouhou dobu byla erotická literatura vnímána jako něco nevhodného a nepatřičného a byla shazována za okraje opravdové literatury. Silná cenzura nastala s nástupem křesťanství. Sexualita byla považována za nebezpečnou a temnou a její projevy byly striktně regulovány a ty nepřípustné trestány. Ale i přesto si našla sexuální témata svou cestu. Můžeme zmínit *Román o růži*, kterému se též říká „středověká bible erotické literatury“, kde jsou erotické motivy schované v alegoriích.¹⁰

V uvolněnějším období renesance vznikl Boccacciův *Dekameron*, který je považován za další zlomový okamžik v oblasti erotické literatury. Je jím volně inspirován i Bukowského román *Ženy*. Začala se objevovat i literatura pornografická, znázorňující intimnosti a život kurtizán. Důležitým dílem je román *Paměti rozkošnice*, více známý pod názvem *Fanny Hill*, od anglického spisovatele Johna Clelanda. Byl vydán v roce 1748 a jedná se o jeden z prvních pornografických románů vůbec. Londýnská kurtizána zde vypráví historky ze svého života včetně popisů různých sexuálních úchylek. Autor byl společně s vydavatelem zatčen za pobožování společnosti a kniha byla okamžitě stažena z prodeje.¹¹ Velkým šokem pro veřejnost potom byl samozřejmě Markýz de Sade. Dovolím si tvrdit, že jeho *120 dnů Sodomy* boří konvenční hranice sexuality dodnes.¹²

Kniha od Leopolda von Sacher-Masocha *Venuše v kožichu* z roku 1870 byla označena za projev sexuální deviace a autora úplně vyřadili ze všech německých knihoven a tím i pomalu z dějin literatury. Velký rozruch vzbudil román z roku 1928 *Milenc Lady Chatterleyové* od Davida Herberta Lawrence a jenom díky důležitým a významným spisovatelům a literárním vědcům neskončil úplně zničený. Známa erotická novela *Lady Fuckingham*, která se připisuje Oscaru Wildovi, vycházela v erotické revue *The Pearl*

¹⁰ Mocná–Peterka 2004, s. 169–170.

¹¹ Tamtéž, s. 170.

¹² Tamtéž, s. 170.

na pokračování, ale v době viktoriánské Anglie se čísel vydalo pouze pár. Cenzura dřív vládla opravdu ve velkém.¹³

V období naturalismu a dekadence se erotická literatura začínala dostávat do popředí a postupně získala místo na běžném knižním trhu. Literaturu s výraznými erotickými motivy můžeme vidět například u Emila Zoly v dílech jako je *Zabiják* či *Nana*, nebo u prokletých básníků v čele s Charlesem Baudelairem. Nabokovova *Lolita* nebo *Obratník Raka* od Millera se mohly stát díky odbourání tabu uznávanými díly v celém světě.¹⁴

Co se týče literatury české, bylo by vhodné zmínit Karla Hynka Máchu a jeho intimní deníky, které pozměnily jeho status romantického básníka. Ovšem za průkopníka ve vyjadřování v oblasti sexuality je považován Jan Neruda, a to především díky povídce *U tří lilií*. Jiří Karásek ze Lvovic byl ještě o něco odvážnější a ve své básnické sbírce *Sodoma* se dotkl i tématu homosexuality. Kniha byla hned po vydání zabavena. Na začátku 20. století byl první pokus o založení samostatné erotické edice a zároveň i pokus o vydání časopisu *Erós*. Václav Hladík se pokoušel psát s galantností po vzoru francouzské literatury a dekadentní Quido Maria Vyskočil se naopak nebál brutality a perverze. V meziválečném období již zmíněný Quido Maria Vyskočil společně s Bohumilem Zahradníkem-Brodským přispívali i do literatury zaměřené na čtenářky. Popularita ženské milostné literatury zaujala i Karla Čapka, který se k ní vyjádřil ve známé eseji *Erós vulgaris*. Z období surrealismu určitě můžeme zmínit časopis *Erotická revue* od Štýrského s odvážnými ilustracemi od Toyen nebo Nezvalovo *Sexuální nocturno*, které bylo též součástí jednoho z šesti vydaných svazků časopisu.¹⁵

Z poválečné literatury můžeme jmenovat *Směšné lásky* od Milana Kundery nebo *Černou pentalogii* od Vladislava Párala, ve kterých jsou také výrazné erotické prvky. Ohledně literatury z období sociálního realismu je dobré zmínit Bohumila Hrabala, *Milence a vrahy* od Vladislava Párala nebo dílo *V zahrádce otce mého* od Jany Krejcarové, či verše Zbyňka Havlíčka ve sbírce *Levou rukou neboli Lyrické příspěvky k Emilii* z roku 1948.¹⁶ U exilové a samizdatové literatury můžeme zmínit Škvoreckého nebo již zmiňovaného

¹³ Mocná–Peterka 2004, s. 170.

¹⁴ Hloušková 2015, [online], [cit. 2020-02-16].

¹⁵ Mocná–Peterka 2004, s. 171–172.

¹⁶ Janoušek 2012, s. 229.

Milana Kunderu a jeho *Nesnesitelnou lehkost bytí*, v jejichž dílech můžeme také spatřit prvky erotiky. Nabízí se také Jan Pelc a jeho *...a bude hůř* z roku 1985, kde otevřeně líčí sexuální chování outsiderů.¹⁷

Velká změna samozřejmě nastala po roce 1989. Erotické literatury bylo všude plno a romány jako *Playgirls* od Vladimíra Párala nebo román *Jak se dělá chlapec* od Ladislava Vaculíka byly u čtenářů velice v oblibě. Tímto se otevřely dveře i Michalovi Vieweghovi, který je psaním o sexu obzvlášť známý v dnešní době. Ukázky z erotického folkloru Karel Jaroslav Obrátil vložil do sborníku *Kryptadia* s podtitulem *Příspěvky ke studiu pohlavního života našeho lidu*.¹⁸

¹⁷ Mocná–Peterka 2004, s. 173.

¹⁸ Hloušková 2015, [online], [cit. 2020-02-16].

3 Charles Bukowski

Charles Bukowski, celým jménem Henry Charles Bukowski, původním jménem Heinrich Karl Bukowski, byl americký spisovatel a básník. Byl známý především autobiografickou prózou a vulgárním stylem psaní. Narodil se 16. 8. 1920 v Německu, ale po třech letech se společně s rodinou odstěhoval do Los Angeles, kde vystudoval střední školu a velmi krátce se zde věnoval i studiu žurnalistiky.¹⁹

Povahu Charlese Bukowského zformovaly především tři věci – vztah s otcem a matkou, otcovo domácí násilí a puberta s hrozivým akné. Měl těžké dětství, otec bil jeho i matku, nacházel si nejrůznější záminky pro to, aby si na nich mohl vybit svou zlost. Jednou z nich bylo i to, že nutil svého syna zastříhávat trávník tak, aby nečouhalo jediné stéblo trávy jinak než ostatní. Když ho našel, vítězoslavně zvolal a svého syna seřezal koženým páskem v koupelně.²⁰ Ani s matkou ale neměl Charles dobrý vztah. Nikdy se ho před otcem nezastala a neprojevila lítost nad onou situací. Ztratil k ní veškerou důvěru a úctu. Rozhodně to neměl lehké ani mezi spolužáky a jedním z důvodů bylo zajisté akné neboli *acne vulgaris*, s kterým se potýkal celou pubertu. I ve stáří byla Bukowského tvář celá zjizvená. „To ze mě nakonec vybuchnul ten můj otrávenej život. To byly ony, ty zadržovaný výkřiky, co ze mě vyrážely v jiný podobě.“²¹ Řekl ke své problematické pleti sám Bukowski. I jeho rodiče se za něj styděli a cítili k němu odpor. A on cítil odpor k nim. Celý život vzhlížel k silným mužům, ať už spisovatelům nebo ke slavným boxerům či žokejům. Zkrátka ke všem, kteří byli opakem jeho otce.

3.1 Charakteristika tvorby

Bukowski postupně získával inspiraci od různých spisovatelů a o literaturu se začal zajímat v pubertě. Začal trávit čas v losangelské veřejné knihovně, kde se dostal ke knihám od Lewise, Lawrence, Dos Passose, Sherwooda, Andersona, a především k tvorbě Ernesta Hemingwaye. Miloval jeho rané povídky, nikdy se ale nedostal k jeho románům. Knihy, které Bukowského ovlivnily jako první, zformovaly jeho literární vkus do konce života. Ovšem hlavní inspirací byl pro něj John Fante a jeho román *Zeptej se prachu*. Našel se

¹⁹ Sounes 1999, s. 16.

²⁰ Bukowski 1995, s. 25.

²¹ Sounes 1999, s. 21.

v hlavním hrdinovi románu – Arturovi Balandinim, mladém spisovateli, který se cítil naprosto izolovaný od společnosti a chtěl by psát o lásce a životě. Proto odchází sám na ubytovnu Bunker Hill a tam se zamiluje do krásné dívky. Bukowski byl zároveň fascinován tím, že Bunker Hill je skutečné místo, které se nacházelo přímo naproti knihovně, kam si chodíval číst. Cítil se tak s postavou románu ještě víc ztotožněný. John Fante ho inspiroval tak, že chtěl být také spisovatelem. Měl vliv na jeho budoucí celoživotní tvorbu.²²

„[...] není větší kouzlo a nádhera, než když se na papíru skládají řádky. Nic jinýho není. Nic jinýho nikdy nebylo. Není větší odměny než to samotný dění. Co přijde po tom, je víc než podružný. Nechápu, proč by nějaký spisovatel přestával psát. Je to jako vzít vlastní srdce a spláchnout ho s hovnama. Budu psát do posledního dechu, bez ohledu na to, jestli to někomu přijde dobrý nebo ne. Konec je začátek. Takhle to má a mělo bejt. Takhle prostý a hluboký to je. Teď o tom s dovolením přestanu psát, abych mohl psát o něčem jiným.“²³

Touto ukázkou z knihy *O psaní*, která poprvé vyšla v roce 1991 a obsahuje korespondenci mezi Bukowským a jeho přáteli, kolegy nebo třeba redaktory, bych popsala charakter a tvorbu Charlese Bukowského. Svéráznost, vulgárnost, skepse a podivná melancholie, která se vyskytuje v každém jeho díle. Ale i přes počáteční masku zatvrzelého cynika se nám často ukáže i druhá tvář autora, která je citlivá a touží po opětované lásce.

Bukowski se snažil promlouvat i k lidem na okraji společnosti, kteří byli určitým způsobem přehlíženi – dělníci, opilci, šílenci. Vždy se snažil psát jasně a srozumitelně, aby všem lidem bylo jasné, co přesně chce říct. Snažil se vyhnout dlouhým souvětím a používal ty nejjednodušší výrazy: „Mám to rád syrové, jednoduché a prosté. Tak mám alespoň jistotu, že nelžu sám sobě.“²⁴

Kromě prózy a poezie psal také eseje, většinou různé literární polemiky. Většina jeho esejí byla spíš myšlena jako parodie na tehdejší literární kritiky – tomu nasvědčují především výrazy jako „nosografie poetiky“, „karatelské diktum“, „heurističtější síla“ nebo třeba „hierofanti poetického všehomíra“ či „steatopygičtí starci“. V jiné eseji s názvem „*Mlátí svoje ženský*“ zas autor vystihuje svou poetiku: „[...] Bylo pro mě hrozně těžký vyjít z jatek

²² Sounes 1999, s. 27–30.

²³ Bukowski–Debritto 2017, s. 181.

²⁴ Miles 2008, s. 10.

nebo továrny a jít domů napsat báseň, kterou nemyslím úplně vážně. Hodně lidí píše básně, které nemyslí úplně vážně. Někdy i já. Z drsného života se zrodily drsné verše, a když říkám drsné, myslím tím upřímné a bez ornamentů.“²⁵

Bukowski neměl rád škatulkování, sám se nerad někam řadil. Odmítal zařazení mezi beatníky, i když k nim má svou tvorbou a obdobím rozhodně nejbližší. O beat generation ve spojení s Bukowským byla napsána kniha s názvem *Bukowski & Beatnici*, kterou napsal Jean-François Duval. Vysvětluje zde Bukowského postavení k beatníkům a zároveň tak i jeho zařazení do této skupiny, které ne vždy odpovídá standardu toho, jak beat generation vnímáme. Duval ve své knize řeší především otázky Bukowského rozporu – „Jak mohl stát stranou a nepodílet se na hnutí, které bylo základnou alternativní kultury, k níž přispíval? Jak mohl hlásat podobnou estetiku a stav mysli, když nedokázal zapadnout do skupiny, jež ovlivňovala celé undergroundové hnutí?“²⁶ Zásadní rozdíl tkví v tom, že Bukowski byl pravděpodobně jediným americkým básníkem, který dokázal oslovit i úplně obyčejné lidi a jehož próza i poezie se vztahuje ke každodennímu životu spojenému s drsnou realitou tvrdé práce. Na vlastní kůži tohle prožil – není potom překvapením, že jeho první román *Poštovní úřad* demonstruje náročnou práci na poště, naprosto rutinní netvůrčí činnost, kterou strávil jedenáct let.²⁷ Oproti tomu ostatní beatníci více vyhovovali těm náročnějším čtenářům.

Stejně jako beatníci se Bukowski snažil o vyvinutí vlastního stylu „spontánní prozaické kompozice“, kde bylo cílem vyjádřit lidskou tělesnost a rozvinout imaginaci, přičemž jsou tyto jevy často ignorovány a zavrhovány právě pro jejich vulgárnost. Pokoušel se zachytit obrazy, které se mu vynořují z nevědomí. Autor věnoval velkou pozornost i času a jeho plynutí, pomocí deníkového záznamu můžeme často spatřit jeho touhu po zachycení momentálního vědomí času. Rád také střídal dle svého uvážení velká a malá písmena, nedbal na pravidelné odsazování řádků a často užíval verzálky v celých blocích vět – skoro jako by chtěl pomocí slov malovat či kreslit. Experimentoval s interpunkcí, prostorem, osobitým pravopisem a některé jeho texty jsou psány pouze malými písmeny, čímž se podobá například E. E. Cummingsovi a jeho typografické hravosti. Kládl také důraz na vizuální podobu jako takovou, svou tvorbu velice často ilustroval kresbami nebo kreslenými vtipy.

²⁵ Miles 2008, s. 10.

²⁶ Duval 2014, s. 23–24.

²⁷ Tamtéž, s. 24–25.

Ve své rané tvorbě byla kombinace textu a kreseb téměř vyrovnaná, to dokazuje Bukowského snahu vytvořit obraz pomocí textu. Rád nechával svá slova performovat.²⁸

Autor si postupem času vyvinul styl, který byl komický, lyrický i realistický zároveň. Čtenáře oslovuje napřímo, čímž ruší pomyslnou bariéru mezi autorem a čtenářem. Svě raněné duši dodával sílu pomocí ironie, kterou provokoval a nebral si u ní servítky. Bukowski dokázal z velké skepse přejít do komičnosti, a ještě dodat scéně určitý sexuální podtext. Celé jeho dílo je postaveno také na dokonalém načasování vtipu. Často vyloženě parodoval erotickou literaturu a všechny sexuální a romantické vztahy. Sice nám dokázal poodhalit svou citlivou stránku a pokoušel se nahradit si láskou to, o co přišel ve svém útrpném dětství, ale zároveň si ze sebe dokázal udělat legraci. Chtěl najít spásu jak v lásce, humoru, tak i v sexu. Možná i kvůli těmto kontrastům, které Bukowského tvorba nabízí, se stala jeho díla tak jedinečná a Bukowski se stal jedním z nejčtenějších amerických autorů dvacátého století.²⁹

²⁸ Bukowski–Callone 2014, s. 13.

²⁹ Tamtéž, s. 13–17.

4 Erotické motivy ve tvorbě Charlese Bukowského

Abychom mohli definovat motiv uměleckého díla jako erotický, musíme si ujasnit, co vlastně erotický motiv znamená i přesto, že se definice motivu neustále mění v souvislosti s historickým kontextem. Pro definici erotického motivu bylo důležité vymezit termín „erotika“, jak jsem již učinila v jedné z kapitol výše. V teorii literatury definujeme motiv v literatuře jako „název nejjednodušší části slovesného uměleckého díla, která má ještě své téma, ale je již nerozložitelná obsahově.“³⁰ Erotický motiv v literatuře lze potom definovat jako nejjednodušší část slovesného uměleckého díla, který nese dva možné významy, jak už bylo také řečeno výše: „1. jevy související se sexuální aktivitou, cítěním, prožitky, pohlavní láskou, oblastí smyslnosti; její lidsky kultivovaná, kulturou zjemnělá sublimace; 2. básně, lyrika týkající se pohlavní lásky.“³¹

Pro mou práci je důležité podívat se na erotický motiv především z hlediska Charlese Bukowského a pochopit, jak autorův život ovlivnil jeho tvorbu a následné použití erotických motivů. Než se tedy dostaneme k jednotlivým erotickým motivům v jeho díle, zkusím vystihnout autorovo vnímání erotiky v kontextu s jeho tvorbou.

I přes to, jak Bukowski vypadal, na ženy očividně působil. Byl dvakrát ženatý a jeho sexuální zážitky prostupují celou jeho tvorbu. Všechny ženy, které potkal, ovlivnily jeho psaní o erotice. Ženy jsou u autora jedním z hlavních témat. V románu stejného znění, jako ve většině svých příběhů, vystupuje Henry Chinaski, stárnoucí spisovatel a alkoholik, který potkává spousty různorodých žen a snaží se proniknout do jejich myšlení. V příběhu se objevuje postava Lýdie, inspirována Lindou King – sochařkou, která Bukowskému vytvořila bustu. Tato scéna se vyskytuje i v jiných dílech autora. Dále se v románu *Ženy* objevuje postava Sáry, která byla inspirována jeho druhou manželkou Lindou Lee Beighle. Že je tvorba Bukowského vždy alespoň z části autobiografická, není nic nového. Ostatně to potvrzují lidé z autorova života, kteří se v příbězích nacházeli.³² Ovšem většina jeho milenek neměla tušení, že je bude následně využívat pro napsání svých děl. Když byl román *Ženy* vydán, u mnoha žen to způsobilo zděšení. Rozpaky vzbudilo i to, že to byl zatím jeho

³⁰ Vlašín 1984, s. 236.

³¹ Petráčková–Kraus 2001, s. 203.

³² Sounes 1999, s. 204.

nejprodávanejší román. Amber O'Neil, která o Bukowském napsala knihu *Blowing my hero* a která byla v románu *Ženy* inspirací pro postavu Tanyi se zase dotklo, jak v knize vykreslil její vzhled a sexuální aktivitu: „Vůbec se mi nelíbilo, jak tam píše, jak z letadla už vystoupily všechny ženy a pak se vynořila taková dívenka s dlouhým nosem a kulatými ramínky, a tak dále a tak dále, protože já jsem docela hezká holka! Takže to mě hnedka pěkně nasralo. A pak se mi taky nelíbilo, co řek vo tom kouření.“³³ Bukowski popisoval, jak mu v příběhu Tanya prováděla felaci: „[...] věděla prd o tom, jak se to dělá. Akorát ho cucala a cloumala s ním a tím to pro ni haslo.“³⁴ Ani Linda King se samozřejmě nenechala zmást a prohlášení, které stálo v úvodu románu, brala jako bezvýznamný vtip: „Tento román je smyšlený a jakákoli podobnost postav s lidmi či kombinacemi lidí živých či mrtvých je náhodná.“³⁵ To, že zaměnil její jméno z Lindy na Lýdii, bylo maskování, které nešlo odhalit jen těžko. „Každý věděl, že všechno, co napsal, se skutečně stalo.“³⁶

Ženy, které se objevily v Bukowského životě, zformovaly jeho psaní o erotice a staly se hlavní součástí erotických motivů. První pohlavní styk měl s prostitutkou z Filadelfie, potom potkal svou první známou Jane Cooney Baker, to byla teprve druhá žena, se kterou ve svých sedmadvaceti letech spal.³⁷

Jeho charakter potom společně s těžkým dětstvím dotvořil i jeho vzhled. Hodně špatné mínění o ženách začal mít autor po bolestivém rozchodu s Jane. Velice často nadával a nazýval své přítelkyně výrazy jako „kurva“ a „děvka“. I v popisování sexu se vyjadřoval vždy velice hrubě a slovo „znásilnit“ u něj vlastně znamenalo slovo „souložit“, nedával žádný důraz na rozlišování těchto dvou slov.³⁸ Zajímavá je myšlenka francouzského spisovatele Philippa Djiana, se kterou se ztotožňuji, který tvrdil, že to, jak Bukowski o sexu psal, souviselo spíš s jeho smýšlením o emocionální úrovni mezi mužem a ženou: „Pro spisovatele představují sexuální scény zkoušku ohněm. Právě v takových scénách člověk okamžitě vidí, jestli je to skutečný umělec, nebo ne. Právě zde se autor sám odhaluje: pokud

³³ Sounes 1999, s. 204.

³⁴ Tamtéž, s. 204.

³⁵ Bukowski 1995, prohlášení.

³⁶ Tamtéž, s. 203.

³⁷ Tamtéž, s. 39.

³⁸ Tamtéž, s. 39.

má nějaké nedostatky, náhle jsou patrné. [...]“³⁹ Následně ho potom srovnává s Henry Millerem: „[...] U Millera se všechno spojené se sexem jeví naprosto přirozené, jako skutečná součást života, což je obdivuhodné. U Bukowského je to něco jiného. Měl neuvěřitelnou zdrženlivost, která ho činila roztomilým. Působí brutálně. Používal nejhrubší slova a rýč nazýval rýčem, ale se sexem zacházel v podstatě jako s tragédií, protože to nebyl sex, který ho zajímal, když psal scény tohoto typu. Spíš šlo o to, co objevoval na emocionální úrovni ve vztahu mezi mužem a ženou.“⁴⁰ Vidím Bukowského jako někoho, kdo měl velkou úctu k ženám i přes to, jak je často nazýval, a kdo byl pravým opakem představy, která je často vykreslována. Myslím, že jeho cynismus a časté urážky používal zkrátka jen jako obranný mechanismus. Jeho citlivější stránku můžeme například vidět v básni *Sprcha*, která byla o Lindě King, a i přes sexuální začátek básně je velmi dojemná a dala by se aplikovat na všechny jeho ztracené lásky. Při přednášení této básně, po jednom z rozchodů, Bukowski situaci psychicky nezvládl.

„[...] namydlí mi koule
zvedne mi koule
pak mi umyje péro:
,hele, vždyť je pořád tvrdej!‘
[...] pouštím si teplejší vodu
cítím ty zázračné okamžiky lásky
[...] a když se oblékáme, ptám se, co dalšího
bychom mohli podniknout,
ale to, že jsme spolu, to většinou vyřeší,
vlastně to vyřeší úplně všechno

³⁹ Duval 2014, s. 88.

⁴⁰ Tamtéž, s. 88.

[...] Lindo, přinesla jsi mi to,
až si to budeš brát
udělej to pomalu a hladce
udělej to, jako bych umíral ve spánku místo
v životě, amen.⁴¹

Tuto sbírku, *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí*, Lindě King i věnoval. Poté po dalším rozchodu s Jane ale čekal, že se zkrátka všechny jeho nastávající budou chovat stejně a že budou stejně promiskuitní, jako byla Jane. A právě ta se stala jednou z nejtypičtějších postav v Bukowského tvorbě.

⁴¹ Bukowski 2004, s. 200.

4.1 Motiv starých žen

Tento motiv můžeme vidět jak v próze, tak v poezii. Důležitou starší ženou byla pro Bukowského právě Jane Cooney Baker, o deset let starší alkoholička. Pro mnoho jeho děl byla velkou inspirací, objevila se pod jménem Betty v románu *Poštovní úřad*, v románu *Faktótum* se jmenovala Laura a ve filmu *Barfly*, ke kterému Bukowski napsal scénář, ji proslavila především postava Wandy. Stala se Bukowského nejtypičtější postavou, samozřejmě po Henry Chinaskim.

Bukowski vydal několik básnických sbírek. Mezi nejznámější patří *Láska je pes*, *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí*, nebo jedna z nejrozsáhlejších pozdních sbírek *Někdy jste tak sami, až to prostě dává smysl*. Vzpomínky na Jane, která zemřela dřív, než se Bukowski proslavil, jsou vidět i v básnické sbírce *Dny mizí jako divocí koně za obzorem hor*.⁴²

V básni *Krysa* ze sbírky *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí* to působí, jako by měl autor splín, že ho chtějí pouze staré ženy a mladé se k němu už nemají. Zmiňuje staré ženy, které mu klepou na okno, jejich manželé už je nechťejí a dávají mu lásku, kterou jim pak následně opětuje, když mu ukážou kus hezké nohy. Zároveň zde můžeme vidět i ukázkou motivu ženských nohou, který bude rozebrán v jedné z dalších podkapitol.

„[...] takže staré ženy mi dávají lásku a já kouřím jejich cigarety
zatímco
ony mluví mluví mluví
a pak si zase leheme do postele
a já dám lásku jim. [...]“⁴³

Motiv starých žen se také zobrazuje v básni *Vražda*, kde autor zmiňuje „staré manželky“ a porovnává je s mladými dívkami, kvůli kterým spisovatelé píšou básně.

„[...] píšou kvůli cadillakům a mladším holkám – a aby vyplatili staré manželky. [...]“

⁴² Sounes 1999, s. 38.

⁴³ Bukowski 2004, s. 101.

4.2 Motiv mladých žen

Tento motiv je u autora velice častým. Nebylo nijak neobvyklé, že byl Bukowski spatřen po boku velice mladých dívek. Často to byly jeho fanyanky, které mu telefonovaly, psaly nebo i často zasílaly své nahé fotografie a snažily se tak stát milenkami slavných osobností, jako byl právě Bukowski. Nebylo vůbec těžké se k němu dostat, byl velice přístupný, ostatně jak vysvětluje třeba ve své básni *Jak to, že jste v seznamu?*⁴⁴ Takhle autor poznal triadvacetiletou Pamelu Millerovou, přezdívanou Buchtička kvůli jejímu bujnému poprsí. Pamela byla mladá a nespoutaná zrzka a o psaní se vůbec nezajímala, což bylo pro něj něco neobvyklého a nového. Ona samotná se ke vztahu s Bukowským vyjádřila takto: „[...] Jsem si jistá, že to je učebnicovej příklad hledání otce.“ Tím narážela na své časté starší známosti.⁴⁵

Během pár týdnů se do Pamelu naprosto zbláznil. Zamiloval se do ženy, která byla o polovinu mladší než on a která o něj vlastně ani takový zájem nejevila. Klidně někam zmizela na pár dnů, aniž by mu dala vědět. Bukowskému to drásalo srdce, a dokonce jí věnoval celou jednu knihu. Ve výtisku, který jí dal, napsal: „[...] pro děvče, díky kterému jsem pocítil to, co člověk jen málokdy pocítí za celý život.“⁴⁶ Ani to pro Pamelu však tolik neznamenalo a o jeho básních smýšlela jako o negativních a nikterak lichotících. Měla pocit, že mu slouží pouze jako materiál pro jeho psaní. Autor se o ní často zmiňoval i ve svém románu *Ženy*. Zde byla Pamela inspirací pro postavu Buchtičky a Bukowski zde vysvětloval, jak neskutečně ho zahřálo u srdce, když si na něj jednou v letadle položila hlavu a usnula. Považoval to za nejhezčí věc, jakou pro něj kdy udělala. To jen značí, jak moc Bukowski toužil po láce a intimitě. Ale i přesto, jak bláznivě se do Pamelu zamiloval, scházel se i s jinými ženami. Mezi nim byla například pouze dvaadvacetiletá studentka JoJo Planteen, která brala seznámení s Bukowským spíš jako zkoušku odvahy. Fanyanky po něm šílely a Bukowski se nechával rád strhnout.⁴⁷ V povídce *Básně píšu jen proto, abych měl na co balit holky* je výstižná věta: „[...] Je mi padesát, ale prostě se nemůžu nabažit mladejch kund! [...]“⁴⁸

⁴⁴ Bukowski 1994, s. 146.

⁴⁵ Tamtéž, s. 168–169.

⁴⁶ Tamtéž, s. 175.

⁴⁷ Tamtéž, s. 179.

⁴⁸ Bukowski–Calonne 2014, s. 120.

Samostatnou kapitolou potom je Bukowského psaní o náctiletých dívkách. Obrovskou negativní odezvu vzbudil *Příběhem sexuálního násilníka*, který byl poprvé otištěn v časopise Harlequin v roce 1957. Příběh o desetileté holčičce a sexuálním zneužití, kde můžeme vidět úhel pohledu jak ze strany protagonisty příběhu, tak malé holčičky a následně její matky, která tento závěr ze vzniklé situace vyvodila.⁴⁹

„[...] I v té tmě jsem si všiml, že má červené šatičky a bílé kalhotky po kolena. Jak už jsem říkal, bylo jí tak devět deset let. Stejně jako její matka byla celá čist'ouňká a baculatá, opravdová malá slečinka, buchtička k nakousnutí. [...]“

Kontroverznost není pro Bukowského ničím neobvyklým, často psaním vzbuzoval rozporuplné reakce a tohle byla jedna z těch největších.

O náctiletých dívkách píše například i v povídce *Bernadeta zrovna ne* ze sbírky povídek *Těžký čas*. Zde se objevuje postava čtrnáctileté dívky opět v sexuálním kontextu.⁵⁰ V další povídce *Pořádná kocovina* ze stejnojmenné sbírky se opět řeší sexuální znásilnění dvou malých holčiček, podobně jako v *Příběhu násilníka*:

„[...] Řekla, žes vzal Katku a ji na záchod, sundal jim kalhotky a oňufával jejich pipinky. [...] Nemyslím, že bych něco takového udělal. [...]“⁵¹

„Lidé mi říkají, že je to vzrušuje, když to čtou,“⁵² obhajoval Bukowski povídku při rozhovoru pro časopis *Hustler*. „Takže v tom musí být kus pravdy přesahující mě i mé pocity, v tom, co ta postava cítí k dítěti... Jsou moc pěknoučké, víte. Nosí takový krátký sukýnky, a když jezdí na kolečkových bruslích, jdou jim vidět kalhotky.“⁵³ Autor dále obhajoval napsání povídky tím, „že se snažil proniknout do duše násilníka, aby ukázal mužům, že v nich je něco, co si možná neradi přiznávají.“⁵⁴ Tady můžeme vidět, že se autor snažil nejenom veřejnost svými literárními texty šokovat, ale také můžeme spatřit jeho pokusy o proniknutí do duše extrémních charakterů určitých postav.

⁴⁹ Bukowski–Calonne 2014, s. 34–43.

⁵⁰ Bukowski 1994, s. 81.

⁵¹ Bukowski 1995, s. 86–87.

⁵² Sounes 1999, s. 164.

⁵³ Tamtéž, s. 164.

⁵⁴ Tamtéž, s. 164.

4.3 Motiv ženských nohou

Téměř ve všech dílech Charlese Bukowského můžeme narazit na motiv ženských nohou, kterými byl Bukowski posedlý. Ženské nohy pro něj byly až fetišem. Tento motiv nalezneme jak v próze, tak v poezii, jak si v následujících řádcích ukážeme.

První ukázka je z románu *Ženy*, který byl vydaný v roce 1978 a byl to již jeho třetí román. Původní pracovní název byl *Milostný příběh hyeny* a je volně inspirován *Dekameronem*⁵⁵, jak už bylo zmíněno výše. Podobnost mezi díly je určitě nejen v množství žen a v téměř stejném počtu kapitol, které román obsahuje, ale zároveň stejně jako Boccaccio propojuje sex a komiku: „[...] sex je evidentně tragikomedie. Nepíšu o něm z posedlosti. Používám ho jako smích v divadelní hře, nad kterou musíte brečet, chvílema, mezi jednáním. Giovanni Boccaccio o něm píše mnohem líp. Má nadhled a styl. Já jsem pořád moc blízko cíle, abych postihl celkovéj půvab. Lidi si prostě myslí, že jsem prasák. Jestli jste nečetli Boccaccia, udělejte to. Můžete začít s Dekameronem.“ Bukowski sám řekl, že ho nepotěší nic víc než četba *Dekameronu*.⁵⁶ V ukázce z románu *Ženy* můžeme vidět jeho očividnou a přiznanou fascinaci ženskými nohami:

„Seděl jsem na druhém konci pohovky a kradmo pokukoval po jejích nohách. Vždycky jsem byl na nohy. ‚Máš pěkný nohy,‘ řekl jsem Líze. ‚Líbí se ti?‘ Pozvedla si sukni o další centimetr. Rozpalovalo mě to. Zpoza látky vylézala celá ta nádherná noha. Bylo to stokrát lepší než minisukně.“⁵⁷

Motiv ženských nohou se objevuje hojně i v poezii. Opěvování ženských nohou se objevuje například v básni *Šťastný nový rok* ze sbírky *Někdy jste tak sami, až to prostě dává smysl*:

„[...] mám to načasované
napřed přijede sestřička ve svém hezkém
žlutém voze – 16:10 –
vždycky mi ukáže pořádný kus
nohy – a já se vždycky dívám –

⁵⁵ Sounes 1999, s. 182.

⁵⁶ Duval 2014, s. 87–88.

⁵⁷ Bukowski 1995, s. 175.

pak mě napadá –

nech si tu svou nohu, zlato. [...]“⁵⁸

Autorův smysl pro detail je patrný i v přesném sdělení času, kdy se událost stala. To můžeme vidět jak v předchozí básni, tak i v básni *3:16 a půl*:

„[...] a někdo se mě ptá: ‚Bukowski, kolik je hodin?‘

a já říkám: ‚3:16 a půl.‘ [...]“⁵⁹

Zajímavě je motiv nohou použit i v básni *Konec krátké lásky*, kdy je opěvování nohou oboustranné:

„[...] pořád mlela:

‚panebože, ty máš tak

nádherný nohy.‘ [...]“⁶⁰

V básni *Něco na zub* zase Bukowski přirovnává ženské nohy ke svým básním:

„[...] nemám moc hezké nohy,

řekla.

nojo, pomyslel jsem si, já nemám zas dobrý

básně; ona nemá moc dobrý

nohy. [...]“⁶¹

V jedné ze sebraných povídek v knize *Absence hrdiny* dokonce povýšil pohled na ženské nohy nad milování se ženou: „Často mě rozpálí víc, když se takhle dívám nějaké ženské na nohy, než když se s nějakou průměrnou ženskou miluju.“⁶² Až tak byl Bukowski nohami posedlý.

⁵⁸ Bukowski 2004, s. 146.

⁵⁹ Tamtéž, s. 97.

⁶⁰ Bukowski 1994, s. 39.

⁶¹ Bukowski 2004, s. 160.

⁶² Bukowski–Callone 2014, s. 133.

4.4 Motiv kurvy

Bukowski často psal o ženách jako o kurvách. A to i když žena nebyla prostitutkou. K tomuto stylu přispěl i fakt, že Bukowski přispíval do pornočasopisů, jak už bylo zmíněno u podkapitoly týkající se charakteristiky tvorby autora. U povídek psaných pro pornočasopisy autor záměrně užíval extrémní jazyk, aby čtenáře šokoval – ženy tedy zkrátka byly „kurvy“ a „děvky“ a pro pohlavní styk užíval slovo „znásilnění“. Tím se podbízel těm nejprimitivnějším čtenářům. Povídky často nebyly obstojné a Bukowski to samozřejmě věděl. Nebavilo ho je psát a dělal to čistě kvůli ziskům.⁶³

Ovšem když čtete například román *Faktótum*, žádné „kurvy“ a „děvky“ tam nenajdete. Zde se objevují pouze ženy, se kterými chce navázat vztah. Obdivuje je a cítí, že jsou mu nadřazené. Autor tím ukázal, že není pouze odborník na sprosté povídky do pornočasopisů, ale že je i opravdová literární osobnost.⁶⁴

Tento motiv můžeme opět nalézt jak v próze, tak v poezii. V *Zápisích starého prasáka*, které byly poprvé vydané v roce 1969, (u nás poprvé v roce 1998 pod názvem *Zápisky starého chlapáka*, pod dnes již známějším názvem *Zápisky starého prasáka* vyšla kniha znovu v roce 2005 v nakladatelství Argo) si Bukowski ozkoušel, že sex prodává. Původně se jednalo o sbírku povídek a fejetonů pro časopis *Open City* psaných v letech 1968–1969.⁶⁵

Zajímavé je například vidět tento motiv v *Příbězích obyčejného šílenství*, kde autor nejprve zmíní „kurvy“, ale potom hned následuje slovo „básnířky“. Působí to na mě dojmem, že zde mají básnířky vyšší postavení než jakákoliv žena.

„[...] lidi ke mně chodí, mluví a dávají mi pocit naplnění: budoucí rabíni, revolucionáři s puškami, FBI, kurvy, básnířky, mladí básníci ze státu Kalifornie [...]“

Což je zajímavé ve srovnání s jeho názory na autorskou tvorbu svých žen. Tvorbu mladé básnířky Barbary Frye obdivoval a její poezie mu přišla velice kvalitní.⁶⁶

⁶³ Sounes 1999, s. 163.

⁶⁴ Tamtéž, s. 163.

⁶⁵ Tamtéž, s. 118.

⁶⁶ Miles 2008, s. 145–167.

V básni *Tak to je a je a je* naopak pobouřeně kritizuje Lindu King, která byla také příležitostnou básnířkou a která si dovolila říct o jeho psaní, že je to „hromada sraček o bolesti a utrpení“.⁶⁷

Motiv kurvy můžeme vidět i ve sbírce básní *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí*, a to například v básni *Největší poraženec na světě*. Zde je motiv kurvy propojen s motivem štěstí, které dle básně kurva dokáže přinést společně s rozkoší.

„[...] jedna velká tlustá kurva
se ho dotýkala pro štěstí, [...]“⁶⁸

V básni *Viceméně, pro Julii* Bukowski vzpomíná na svou první manželku Barbaru Frye. Nazve ji svou první „kurvou“. Zde opět můžeme vidět jeho hrubé nazývání žen, i přes to, že šlo o jeho první manželku. Vztah, který následoval po Jane, s kterou prožil velmi bolestivý rozchod, jak bylo zmíněno u motivu starých žen. V celé básni můžeme vidět až melancholické vzpomínání na jeho první manželku. Působilo to na mě dojmem, jako kdyby chtěl autor zdůraznit kontrast mezi tím, co pro něj Barbara znamenala a mezi tím, jak moc mu ublížila podobně jako Jane – a proto ji zde nazývá kurvou.

„[...] tak mladý,
nemožné,
přecházíš most
ve Filadelfii
a potkáváš svou první kurvu
[...] žádné manželství nebylo nevinnější a požehnanější [...]“⁶⁹

V básni *Dnes jsem viděl staromódní kurvu*, kde je motiv už v názvu, popisuje autor v celé básni vzhled oné ženy, do nejmenších detailů. Zde funguje motiv jako ukázka toho, jak často se Bukowski nechal unést a jak důkladně pozoroval ženy na ulici.

„[...] byla to odbarvená blondýna
a byla uvolněná, v černobílých proužkovaných šatech

⁶⁷ Bukowski 2004, s. 181.

⁶⁸ Tamtéž, s. 19.

⁶⁹ Tamtéž, s. 180.

které jí sahaly těsně pod kolena
a měla velká prsa
a byla trošičku při těle [...]“⁷⁰

Velice podobně potom funguje motiv v básni *Skutečná ženská*. Zde je popis představy ideální ženy, opět pod pojmem „kurva“.

„[...] snem muže
je kurva se zlatým zubem. [...]“⁷¹

⁷⁰ Bukowski 2004, s. 156.

⁷¹ Tamtéž, s. 176.

4.5 Motiv zvířat

Dalším častým erotickým motivem je motiv zvířat spojený se sexuální aktivitou. Autor pomocí metafor přirovnává buď zvířecí pohlavní akt k lidskému, nebo porovnává chování žen a různých živočichů. V knize *Příběhy obyčejného šílenství* se dokonce setkáváme s příběhem, kde vystupuje tygr a čtenář si není jistý, zda autor popisuje pohlavní akt skutečného tygra a ženy, nebo pouze někoho, kdo pod přezdívkou „Tygr“ vystupuje, což můžeme chápat jako autorův záměr, aby ve čtenáři zanechal pochybnosti a opět tak obhájil titul kontroverzního tvůrce.

„Zastavil se. Zvedl se. Položil si tlapy po stranách Caroliny hlavy. Penis se mu napřímil; byl obrovský. Šťouchal jí penisem do kundy a hledal otvor. Carol tygrův penis uchopila a snažila se ho zavést dovnitř. Oba se svíjeli v křečích na pokraji vášně, kterou už nedokázali zadržet. Potom část penisu vnikla dovnitř.“⁷²

Bukowski často i přímo pojmenoval báseň či povídku nějakým druhem zvířete. Příkladem může být báseň *Pes, Ovce, Mravenci, Krysa* nebo *Včela*. V básni *Líbali jste někdy pantera?* přirovnává ženu k šelmě, která ho uhranula pohledem a srovnává tuto šelmu s jinými tvory, kteří nejsou tak vášniví a jedineční, jako právě panter.

„[...] měl by ses vyspat s panterem
už nikdy nezatoužíš
po veverkách, hlodavcích, slonech, ovcích, liškách, rosomácích,
budeš toužit jen po panterce
panterce krácející přes místnost
panterce krácející přes tvou duši,
všechny další milostné písně jsou lži. [...]“⁷³

4.5.1 Motiv kočky

Především ve svém stáří byl Bukowski obklopen svými milovanými zvířaty – kočkami. Choval k nim hluboké city a hojně se vyskytovaly v celé jeho tvorbě. V roce 2015 vydalo nakladatelství Canongate dokonce speciální svazek básní, obsahující texty, kde jsou kočky

⁷² Bukowski 2006, s. 190.

⁷³ Bukowski 2004, s. 187.

hlavním motivem. Podobně jako to bylo v básni *Líbalí jste někdy pantera?* i u těchto zvířat často srovnává ženy právě s kočkami.

V jednom z textů ze sbírky *O kočkách* se vyjádřil takto: „Už vím, proč se o krásné ženě říká, že je kočka.“⁷⁴ Básně jsou potom často eroticky laděné a opět si nemůžeme být jisti, zda mluví o kočce či o ženě. Autora fascinovala především jejich elegance a lhostejnost, to dosvědčuje například báseň *Kočka je kočka je kočka je kočka* ze sbírky *Někdy jste tak sami, až to prostě dává smysl*:

„[...] a těm zatraceným kočkám
je to všechno
úplně
jedno
ale
kdyby nebylo
už bych je neměl
tak
rád. [...]“⁷⁵

Ve sbírce *O kočkách* hned na začátku Bukowski neustále záměrně zaměňuje ženskou postavu Millie s kočkou. Používá spojení jako „sedla si na mě“ nebo „zavrtala se mi do klína“ a čtenář neví, koho tím zrovna myslí. Provokativní byla potom věta: „Teď jí zkusím poručit, ať si lehne na záda.“⁷⁶ Autora zjevně bavilo pohrávat si s fantazií čtenáře a nechávat prostor imaginaci.

V jiném textu zase přirovnává básníka ke kocourovi:

„Takže máš kocoura, co umí mluvit. [...] A nechceš toho kocoura přihlásit do recitační soutěže, že by tam přečetl nějakou poezii? Třeba *Peklo* od Danteho. Ale klidně ať přinese svou vlastní tvorbu. Je vykastrovanej? Ženský milujou, když můžou vykourit nebo ojet básníka. Všichni to víme.“⁷⁷

⁷⁴ Bukowski 2017, s. 110.

⁷⁵ Bukowski 2004, s. 235.

⁷⁶ Bukowski 2017, s. 10.

⁷⁷ Tamtéž, s. 95.

V básni *Koukám kocourovi na koule* se Bukowski přirovnává ke kocourovi, který každý večer bojuje o přízeň samiček.

„[...] abyste věděli, skoro každou noc jde bojovat o přízeň samiček –

a ani jeden to nemáme lehký. [...]“⁷⁸

Autor za život vlastnil celkem devět koček a nejvíce psal o kocourovi Manxovi, který neměl ocas a byl vážně nemocný. Výstižný je na závěr tento citát, který opět pochází z knihy *O kočkách*:

„Nemám rád, když je láska na povel, když se hledá, musí k tobě přijít sama, jako hladová kočka ke dveřím.“⁷⁹

⁷⁸ Bukowski 2017, s. 37.

⁷⁹ Tamtéž, s. 34.

Závěr

V této práci jsem se věnovala především hledání erotických motivů v tvorbě amerického autora Charlese Bukowského. Po definování erotického motivu a pornografie v literatuře, ke kterému mi dopomohla především *Encyklopedie literárních žánrů* od Dagmar Mocné a Josefa Peterky, jsem dospěla k názoru, že se autor vyskytuje na pomyslné hranici pornografické literatury. Jeho hrubý a vulgární styl s často detailním popisem sexuálních scén tomu nasvědčuje, avšak zároveň tento subžánr přesahuje svými filozofickými pasážemi.

V kapitole o charakteristice jeho tvorby jsme se dozvěděli, že je autor velice kontroverzní a je poměrně těžké ho někam zařadit. Nejbližší má autor k beat generation, jak nám ukázala kniha od Jeana-Françoise Duvala – *Bukowski a beatnici*. Této skupině se autor vymyká především tím, že ho na rozdíl od tvorby beatníků, kterou četli často lidé vyššího intelektu, dokázali číst i úplně obyčejní lidé – jeho tvorba koresponduje s každodenním životem pracujícího člověka a zobrazuje tvrdou realitu, kterou si sám Bukowski zažil – ostatně přesně o tom je jeho první román *Poštovní úřad*. Většina jeho tvorby je autobiografická, což byl i klíč, který nám pomohl analyzovat mnoho jeho motivů, které se v Bukowského tvorbě nacházejí. Už traumatizované dětství ovlivnilo jeho tvorbu. Velice často píše o fyzickém a psychickém násilí, kterého se dopouštěl jeho otec na matce i na něm samotném. V knize od Howarda Sounese – *Bláznivý život Charlese Bukowského*, která byla mým primárním zdrojem k této bakalářské práci, jsem se dozvěděla mnoho detailů z autorova života, díky obrovskému spektru různorodých zdrojů od Bukowského soukromé korespondence až po rozhovory s jeho milenkami, přáteli, vydavateli nebo kolegy. Sounes díky tomuto materiálu perfektně vystihl charakter autora a napsal knihu, která se ukázala jako nejlepší zdroj pro mou práci. Zároveň mi pomohla k analýze autobiografických momentů, společně s následnou interpretací prózy i poezie.

Postupně jsem také analyzovala jednotlivé erotické motivy, které se v Bukowského tvorbě nejvíce vyskytují. Stěžejním cílem bylo zjistit, jaké erotické motivy to byly a jak s nimi ve své tvorbě pracoval. I přes vulgárnost a skepsi, které jsou ve většině jeho děl obsaženy, nám autor zároveň ukazuje i svou druhou stránku – citlivého muže, který touží po

lásce. Autor si tak vyvinul ojedinělý styl, který kombinuje komičnost, lyričnost i realističnost zároveň a aplikoval ho jak do své prózy, tak i poezie.

U analýzy jednotlivých motivů můžeme vidět nejenom erotiku spojenou s ženským pohlavím. Od mladých a starých žen a často užívaných motivů jako motiv ženských nohou nebo motiv kurvy, který, jak jsme si již vysvětlili, autor primárně používal, když chtěl pojmenovat jakoukoliv ženu, jsme se dostali také k popisu erotiky zvířecí, která měla většinou fungovat jako porovnání k sexuálnímu aktu lidskému. To nám odhaluje několik funkcí, které můžeme v tvorbě Bukowského vidět. Jednou z nich je určitě fakt, že na začátku své kariéry Bukowski přispíval do pornografických časopisů a tím pádem tomu záměrně přizpůsoboval i své texty. Záměrně užíval extrémní jazyk, aby čtenáře šokoval – ženy byly „kurvy“ a „děvky“ a pohlavní styk často označoval jako „znásilnění“. Tím oslovil i ty nejprimitivnější čtenáře. Tím se dostáváme k další funkci – Bukowski chtěl šokovat. To můžeme vidět v celé jeho tvorbě. Vrcholem potom byl *Příběh sexuálního násilníka*, kde popisoval sexuální zneužití mladé dívky. Zde bych řekla, že opravdu veřejnost šokoval, pokoušel se ale také nahlédnout do duše extrémních charakterů, což nám odhaluje další metodu. Bukowského touhy se často promítly do protagonistů příběhů, jak tomu už u spisovatelů často bývá.

V závěru se potom objevuje motiv zvířat. Samostatnou podkapitolu potom tvoří kočky – zvířata, ke kterým Bukowski vzhlížel a které také dokázal pomocí přirovnání k ženě zahrnout do své erotické tvorby. Sexuální akt lidský a zvířecí velice rád zaměňoval a nechával prostor představivosti čtenáře.

Charles Bukowski dokázal psát o erotice naprosto bez příkras, ale zároveň tak i s elegancí a nonšalancí – a ještě do toho dokázal vložit komiku. Mezi nejčtenější autory dvacátého století tak rozhodně nepatří náhodou.

Bibliografie

Primární literatura:

- Bukowski, Charles–Abel Debritto. *O psaní*. Přeložil Vít Penkala. Praha : Argo, 2017.
- Bukowski, Charles. *Šunkový nářez*. Přeložila Iva Machová. Praha : Pragma, 1995.
- Bukowski, Charles. *Ženy*. Přeložil Tomáš Piňos. Praha : Pragma, 1995.
- Bukowski, Charles. *Láska je pes*. Přeložil Ladislav Šenkyřík. Praha : Pragma, 1994.
- Bukowski, Charles. *Příběhy obyčejného šílenství*. Přeložili M. Marková, M. Svoboda a B. Hýsek. Praha : Argo, 2006.
- Bukowski, Charles. *Těžký čas*. Přeložil Tomáš Piňos. Praha : Pragma, 1994.
- Bukowski, Charles–Abel Debritto. *O kočkách*. Přeložil Bob Hýsek. Praha : Argo, 2017.
- Bukowski, Charles–David Stephen Callone. *Absence hrdiny: dosud nesebrané povídky a eseje z let 1946-1992, svazek druhý*. Přeložili M. Marková, M. Svoboda a B. Hýsek. Praha : Argo, 2014.
- Bukowski, Charles. *Ptáčku posměváčku, přej mi štěstí*. Přeložil Milan Žáček. Praha : Pragma, 2004.
- Bukowski, Charles. *Někdy jste tak sami, až to prostě dává smysl*. Přeložil Milan Žáček. Hodkovičky : Pragma, 2004.

Sekundární literatura:

- Duval, Jean-François. *Bukowski a beatnici: pojednání o generaci beatníků ; Interview Večer u Hanka doma*. Přeložila Petra Kudrnáčová. Hodkovičky : Pragma, 2014.
- El Chaar, Adam. *Bukowski, Charles*. In *iliteratura.cz*. [online]. [3. 3. 2020]. Dostupné z: <<http://www.iliteratura.cz/>>.
- Hloušková, Zuzana. *Povídání o erotické literatuře*. In *svkhk.cz*. [online]. [16. 2. 2020]. Dostupné z: <<http://www.svkhk.cz/>>.
- Janoušek, Pavel. *Přehledné dějiny české literatury 1945–1989*. Praha : Academia, 2012.
- Matula, Petr. *Málokoho dnes pohorší, když si dívka vyhrne sukni nad kotník*. In *inflow.cz*. [online]. [14. 2. 2020]. Dostupné z: <<http://www.inflow.cz/>>.
- Miles, Barry. *Charles Bukowski*. Přeložil L. Šenkyřík. Praha : Volvox Globator, 2008.

- Mocná, Dagmar–Josef Peterka. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha : Paseka, 2004.
- Petráčková, Věra–Jiří Kraus. *Akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2001.
- Sounes, Howard. *Charles Bukowski: bláznivý život Charlese Bukowského*. Přeložila Jana Mišáková a Bob Hýsek. Praha : Pragma, 1999.
- Tang, Isabel. *Pornografie: tajné dějiny civilizace*. Praha : BB art, 2003.
- Vlašín, Štěpán, ed. *Slovník literární teorie*. Praha : Československý spisovatel, 1984.

Praktická část

Malá smrt

ABSTRAKT

Praktickou částí této bakalářské práce je básnická sbírka s názvem *Malá smrt*. Sběrka je věnována dvěma osobám, které jsem potkala v různých životních obdobích a moc pro mě znamenaly. A jelikož jeden z nich byl z Ameriky a mluvili jsme spolu pouze anglicky, je sbírka rozdělena i jazykově. Oba mi život ovlivnili jiným způsobem. Sběrka i ukazuje, že nezáleží, jak dlouho se někdo ve vašem životě vyskytuje nebo jakým mluví jazykem, ale záleží na tom, co ve vás zanechá. Jazyky lásky jsou opravdu různorodé. První část je nazvaná *Na rohu třidvacáté*. Místo, kde to všechno začalo. Můžeme zde vidět první zamilování a bolestné zážitky, které vztahy přináší. Druhá část *Falling* je v angličtině, popisuje více erotické zážitky a hranice intimity.

KLÍČOVÁ SLOVA

milostné vztahy, láska, sex, intimita

ABSTRACT

The practical part of this bachelor's thesis is a collection of poems called *The Little Death*. The collection is dedicated to two people whom I met at different times in my life and they meant a lot to me. And because one of them was from the United States and we only spoke in English together, the collection is also divided linguistically. Both of these people affected my life in a different way. The collection also shows that it does not matter for how long someone stays in your life or what language they speak, but it depends on what they give to you. The languages of love are diverse. The first part is called *Na rohu tříadvacáté*. The place where it all started. We can see here the first falling in love and the painful experiences that relationships bring. The second part *Falling* is in English, describing more erotic experiences and the limits of intimacy.

KEY WORDS

love relationships, love, sex, intimacy

Předmluva

Štěstí a pocity bezvýznamnosti. Láska. Sex. Zkrátka zběsilý výkřik všech emocí. Pocit, kdy na chvíli přestanete vnímat realitu a stáváte se bezmyšlenkovitou šelmou. Všechnu energii rozpustíte v místnosti, kde pomalu stéká po stěnách, než jste zase zpátky při smyslech. Ztrácíte vědomí. A ve ztrátě mysli je i ztráta života, aneb La petite mort.

I. Na rohu třiadvacáté

Zvláštní

Rvu si vlasy

chtíčem,

láskou,

nenávisť.

Miluju očekávání

a nenávidím.

Zároveň.

Je to jako slzy po milování,

tak zvláštní.

Na rohu třiadvacáté

Třeba mě uvidíš

jak snídám ty sladký, jahodový lívance

nebo jak stojím se sklenkou bílýho,

tam

na rohu třiadvacáté,

pozorující to ticho

v nejrušnější části baru

s tím pohledem,

po kterým chlapi šlí.

Na rohu třiadvacáté II.

Třeba tě uvidím
jak jdeš nenápadně kolem,
tam
na rohu třiadvacáté,
pozorující ten ruch v tichosti,
koušeš se do rtu
a pak do svědomí.
S tím pohledem
o kterém víš,
že po něm ženský šílejí.

(na)proti sobě

Seděl jsi naproti mně
a ty oči
a já seděla naproti tobě
a ty zkurvený hříšný oči

nemůžu dostat.

Kdyby

Zkouším zapomenout.
Musela jsem pořád uhýbat pohledem,
musela jsem uhýbat všem těm myšlenkám,
co by se stalo

kdybychom tam byli jen my dva,
kdybych dál neodvracela svoje oči,
kdyby ses dál topil
v těch mých
hříšných myšlenkách,
kdybychom byli sami,
spolu.
Kdybys jenom tušil,
kdyby...

Rána

Ty těžký rána
kdy mi tělo dává najevo, že už má dost.
Dost všeho,
nemá nic.
Pláče společně s tou potrhanou holkou,
kterou schovává uvnitř.
A já vzpomínám
na tvoje oči po probuzení,
na tvůj hlas,
na tu rozechvělost,
vrásky kolem očí
a to, jak ses usmíval
a říkal mi, že jsem jako vánoční ráno.

Koupel

Po náročném dnu.
Nechávám se unášet
těmi známými vůněmi.
Cítím vůni čerstvých malin
a to
jak mi je opatrně vkládáš do rtů.
Mysl zalitá tmavým lesním medem
skrže moje prsty kape na podlahu.
Cítíš to?
Nasládlá vůně ranní kávy,
jemná
a elegantní.
Říkal jsi.
Cítím,
že to přichází.
„Ukaž mi svoje barvy duhy.“

Tak mi to udělej

Jenom na mě koukáš,
nechápeš.
Nechápeš, že tě nemám dost,
že tě pořád tak moc chci,
v sobě
řeším, jak to, že mi to nestačí.
Moje tělo chce znova zažít
11. září
a nedává ti šanci zvítězit.

Malinovej hurikán

Súl ve vlasech
a ta tvoje malinová,
sladká
vůně.

Miluješ oceán
a bouře,
kde všechno začíná bejt tak
neprozkoumaný a tajemný.

Tak
jaký to je?
Jak chutná holka,
jako jsi ty?

Být dost

Proč pořád cítím uvnitř sebe
tu potřebu mít dost
lásky,
přítom...
já jen chci cítit,
vidět,
smát se,
chci být dost,
tobě,
sobě.

Asi za to můžeš ty, tati.

II. Falling

Shower

I'm thinking about you
when water is whispering your name
and writing it on my body.
I'm doing it in the hot shower,
want you so badly.

You
want me so badly
in my imagination.
I'm drowning.
In thoughts,
in water,
in You.

All of you and me

You're screaming.
Screaming my fucking name
loud
and in the silence.
You are screaming all of you.
Your happiness,
fear,
your disappointment.

Just shut the fuck up.

Almost

„I‘m almost fucking finished!“

Screaming both sides.

My girl

and the other guy.

They robbed my house.

Morning

What am I doing here, doing it?

Is it a dream?

But that scream was so real,

when I woke up.

But am I awake?

Am I?

And in one moment

I am all around you

and you are all around me.

Cacao

It's like
the sweetest kiss
in a saltwater,
it's like a
first little sip of a Sunday coffee,
it's like tears
after sex,
it's like a
smile of a little girl with braids.

It's like when Audrey says cacao.

Falling

I am falling for you,
when I wake up next to you
in the morning.
I am falling for you
when you're touching my skin,
gently.
I am falling for you
when we are in the mountains
alone.

Will you fall for me too?

Please

I said it
from my heart
to your lips.
Can you say it back?
You know, without words,
please.

Seventeen

So talk to me baby
like we don't know each other.
And I will rip these fishnet stockings
and tie you with them
to scream:
„You owe me new ones, Sir!“
And then we laugh
and have great sex
even after so many years.

Coffee Lover

Exactly how I like it –
dark, hot and sweet at first sight.
Every strong flavor is melting into you.

And I promise,
I won't let a single drop of
you
be useless.
Maybe just a little bit
on our coffee table.

You are the coffee I came for.

Picasso

Paint me
till we are lost in lines
like two writers
desperately looking for a muse.

Paint me
gently,
with your bare hands on a canvas
and let me see
your brightly colored palette.

Gin, music & sex

We are just lying there
happiness in our veins
and you are imitating a guitar
on my olive legs
and then
I'm changing
from your instrument
to your painting canvas
until you want to dance
with me again.

Would it?

What if I cut you,
deep.
And what if I stabbed you
in the back?
Would it be a betrayal?

Not the same

A lot of things
going on in my mind
when I'm done.
But when you are done
with me
I feel nothing.

Possess

This is different.
We are not alone.
That's what you think.
You are fucking blind
because I want it that way.
I like to see you like this.
Begging.
Desperate.
So

does it hurt
enough yet?

Up to Heaven

I really want to know you!
With all your insecurities,
with all fears,
with all doubts,
with all screams.

I'm climbing slowly into you.

Gallery of little deaths

„What are these? What am I looking at?“
„They are having a little death, darling.“
„How can you capture a death in a photo?“
„It is easier when you want to be dead.“

Right here, right now
I am looking at these women
and I want to be like them.

Spontaneous.

Happy.

Beautiful.

And he said:

„Honey, let me take care of your soul.“